

פרשת ואתחנן – מדוע עשרת הדברות בפרשת ואתחנן שונות מפרשת יתרו?

1. עשרת הדברות מפרשת יתרו: הדיבר השישי: **זכור את יום השבת לקדשו** ... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם **וינח ביום השביעי**. הדיבר השישי: **כבד את אביך ואת אמך למען יארכו ימך**. הדיבר התשיעי: **לא תחמוד בית רעך**.

עשרת הדברות מפרשת ואתחנן: **שמור את יום השבת לקדשו** ... וזכרת כי **עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוקיך משם** ביד חזקה ובזרוע נטויה, על כן **צווך ה' אלוקיך לעשות את יום השבת**. הדיבר השישי: **כבד את אביך ואת אמך** ... למען יארכו ימך **ולמען ייטב לך**. הדיבר התשיעי: **ולא תחמוד בית רעך ולא תתאוה בית רעך**.

אבן עזרא שמות כה,א: יש שאלות קשות בפרשה הזו ... 1. קראנו זו הפרשה דוישמע יתרו ראשונה ופרשת ואתחנן שניה וראינו כי מתחילת זכור את יום השבת לקדשו ועד סוף הפרשה – **שינוי בכל מקום**. בראשונה כתוב 'זכור' ובשנייה כתוב 'שמור' ... 2. השאלה הקשה מכל אלה: בראשונה כתוב טעם שבת - כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וינח ביום השביעי, אך אלה הפסוקים אינם כתובים בשנית, אלא טעם אחר: וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלהיך משם. 3. עוד שינוי: בראשונה שכר מצוות כיבוד אב ואם - למען יארכו ימך ואילו בשני הוסיף גם ולמען ייטב לך ... 4. בראשונה כתוב לא תחמוד בית רעך ואילו בשנית נאמר עוד [ציווי חדש]: לא תתאוה בית רעך.

מכילתא: זכור את יום השבת – כשאתה מונה הימים הווי מונה 'אחד בשבת' ... וזכרהו כל השבוע. **ספר המצוות להרמב"ם ל"ת רסו:** אין השני לאוין אלו בעניין אחד, הלאו הראשון והוא "לא תחמוד" מזהיר שלא לקנות מה שיש לזולתנו והלאו השני מזהיר אפילו להתאוות בלבנו לבד.

2. בבא מציעא נט: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליה לחוליה – רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים ... אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח, נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ... חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו, חזרו אמת המים לאחוריהם ... חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו, הטו כותלי בית המדרש ליפול ... יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אלעזר שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא, אין אנו משגיחין בבית קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה: אחרי רבים להטות. מצא רבי נתן לאלהו הנביא, אמר לו: מה עשה הקב"ה באותה שעה: אמר לו: חייך ואמר **נצחוני בני נצחוני**.

3. כלי יקר כ,ח: יצאו מפרשי התורה ללקוט טעמים מפוזרים ולא מצאו דרך אחת אשר תספיק לכל הספיקות הנזכרים, הלא קרוב לשמוע הצעה אחת קצרה לקוחה מדברי חז"ל 'שחזר הקב"ה על כל האומות לקבל התורה ולא רצו לקבלה: עשיו בעבור לא תרצח, ישמעאל בעבור לא תגנוב ועמון ומואב בעבור לא תנאף ... ועל כן נמצאו כל השינויים הללו בין דברות ראשונות לאחרונות, כי הדברות הראשונות נאמרו בלשון אשר השמיע ה' **לכל האומות** ... ואילו היו האומות רוצים היו מקבלים גם המה עליהם ועל זרעם כל הדברים אשר צווה ה' לישראל.

טללי אורות דברים קח: כתב האבן עזרא בסליחות יום הכיפורים: "עולם עליון ביה", עולם החתתון בו"ה" ולכן בדברות הראשונות ... נכתבה האות ואו הרומזת לאריכות ימים **בעולם הזה**, ואילו בדברות אחרונות "יארכו ימך" ביו"ד **בעולם הבא**.

4. שיחת הרבי מלובאוויטש לפרשת יתרו תשנ"ב: חילוק כללי ועיקרי בין הדברות הראשונות והאחרונות, שהדברות הראשונות הם כפי שהקב"ה עצמו אמרם והדברות האחרונות הם חלק מדברי משה, כפי שחזר עליהם בשנת הארבעים. ויש לומר הביאור בזה: בתורה ישנם שני עניינים: התורה עצמה היא דבר אחד עם עצמותו יתברך, אורייתא וקב"ה כולא חד, אך במתן תורה ניתנה התורה לבני ישראל בארץ למטה, עד שהתורה 'לא בשמים היא' ובני ישראל צריכים ללמוד תורה ולפסוק שאלות ע"פ שכלם והבנתם, ולהשתמש בתורה ומצוות כדי להפוך את העולם הזה הגשמי.